

ActiZ – paper controversiële onderwerpen ouderenzorg

1 september 2023

Het kabinet is demissionair, maar de uitdagingen in de zorg blijven onverminderd groot. In de eerste week van september bespreekt de Vaste commissie voor VWS in de Tweede Kamer de onderwerpen en wetsvoorstellen die controversieel verklaard moeten worden. Voor ActiZ, branchevereniging van zorgorganisaties, is het van het grootste belang dat er onverminderd verder gewerkt kan worden aan de toekomstbestendigheid van de zorg voor ouderen.

De vergrijzing van de Nederlandse bevolking is één van de belangrijkste maatschappelijke vraagstukken van de komende jaren. Iedere Nederlander, oud én jong, krijgt hiermee te maken. Nederland groeit in 2040 naar vijf miljoen 65-plussers en een verdubbeling van het aantal 90-jarigen. De vraag naar zorg neemt hierdoor toe en de hulpvraag wordt complexer. Nu al staan er meer dan 20.000 ouderen op de wachtlijst voor een verpleeghuisplek. Aan de andere kant gaan in de verpleging, verzorging en thuiszorg (VVT) de komende tien jaar 150.000 zorgmedewerkers van de bijna 480.000 met pensioen. Met minder mensen, moeten we voor meer mensen gaan zorgen.

In dit paper vindt u een selectie aan onderwerpen waarvoor ActiZ pleit om ze wel of juist niet controversieel te verklaren.

Controversieel

1. Bezuinigingen in de Wlz

Het is niet meer dan realistisch dat er kritisch gekeken wordt naar stijgende kosten door de toenemende zorgvraag in de Wlz. De huidige voorgenomen bezuinigingen op het macrokader ouderenzorg in de Wlz zijn echter te groot en gaan te snel. Zeker in de context van de effecten van bijvoorbeeld de herijking NHC¹, scheiden wonen/ zorg en de noodgedwongen dure CAO. Ook ontbreekt de beleidsonderbouwing bij de bezuinigingen. ActiZ vraagt daarom de bezuinigingen in de Wlz in de huidige vorm door een nieuw kabinet te laten bezien.

Concrete voorbeelden:

- *Meerjarige contracten in de Wlz*: In eerste instantie zou dit conform het coalitieakkoord een verplichting worden voor zorgkantoren, met daaraan gekoppeld een besparing. Echter, de minister heeft de verplichting losgelaten, maar houdt wel vast aan de voorgenomen besparing die de verplichting had moeten opleveren. Het is zelfs al verwerkt in de NZa-tarieven. Zonder de verplichting moeten zorgaanbieders zelf snijden in hun budget om de besparing op te vangen.
- *Aanpassing Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg*²: Het ministerie rekent op een besparing van 100 miljoen euro als gevolg van een nieuw kwaliteitskader. Dit is echter veel te voorbarig. Er is nog geen nieuw kwaliteitskader, laat staan dat het duidelijk is welke financiële effecten dit heeft. Door de ontstane vertraging, is het niet realistisch dat er per 2024 een nieuw kwaliteitskader kan worden ingevoerd.

¹ Normatieve Huisvestingscomponent (NHC): Financiële bijdrage vanuit de overheid, waarmee zorgorganisaties de bouw-, verbouw- en instandhoudingskosten van (zorg)locaties kunnen dekken.

² ActiZ is positief over het doorontwikkelen van het kwaliteitskader. We werken hard aan de totstandkoming van een integraal kwaliteitskompas: 'Generiek kompas Samen werken aan kwaliteit van bestaan'.

Het vermogen van verpleeghuisorganisaties om kwalitatieve en toegankelijke zorg te bieden aan ouderen komt ernstig onder druk te staan. Een van grootste oorzaken hiervan zijn de afnemende kostendekkende Wlz-tarieven. ActiZ staat achter de beweging om de ouderenzorg te veranderen. We zullen meer moeten doen met relatief minder geld en mensen, maar dat kan niet zonder aanpassing van wet- en regelgeving, zorgaanspraak, kwaliteitseisen en passende woonvormen. Die randvoorwaarden zijn er nog niet, maar moeten met urgentie worden besproken door een nieuw kabinet. De reeds ingeboekte besparingen zullen zonder duidelijk onderliggend beleid veel schade toebrengen aan de zorg voor ouderen en een nieuw kabinet met een financieel gat opzadelen.

- *ActiZ vraagt u om voorgenomen bezuinigingen in de Wlz – en aanhangige brieven - controversieel te verklaren.*

2. Wetsvoorstel Domein Overstijgende Samenwerking

Door de vergrijzing en de toenemende arbeidsmarktkrapte neemt de zorgvraag toe. Dit betekent meer inzet op sociale preventie, aanpassing van de zorgaanspraken, voldoende beschikbaarheid van passende woningen en zorgverzekeraars die toereikende systeemfuncties in de wijk inkopen. Deze uitdaging vergt een andere aanpak dan de invoering van het wetsvoorstel Domein Overstijgende Samenwerking (DOS).

In het wetsvoorstel DOS krijgen zorgkantoren de mogelijkheid te investeren in preventieve activiteiten om bij cliënten die nog geen Wlz-indicatie hebben, zwaardere zorg te voorkomen of uit te stellen. ActiZ hecht veel belang aan preventie maar vindt het een slechte zaak dit via uitbreiding van taken van het zorgkantoor te regelen. Immers, in het zorgstelsel zijn gemeenten en zorgverzekeraars verantwoordelijk voor de ondersteuning en zorg thuis. Door zorgkantoren nu hier ook de mogelijkheid toe te geven vreest ActiZ dat dit gemeenten en zorgverzekeraars ontmoedigt hun verantwoordelijkheid te nemen. Ook leidt het wetsvoorstel tot nog meer complexiteit en onduidelijkheid in het stelsel en er ontstaat wéér een aparte geldstroom met een eigen aanvraag en verantwoording.

Onlangs liet [de Raad van State zich kritisch uit over het wetsvoorstel](#). Ze wijst erop dat zolang financiële prikkels in het stelsel niet wijzigen, het voor gemeenten (financieel) aantrekkelijk blijft om Wmo-clieënten naar de Wlz te laten uitstromen. Binnenkort zal de Vaste commissie voor VWS in de Kamer het RvS-advies behandelen.³ Minister Helder streeft ernaar dat het wetsvoorstel DOS per 1 januari 2024 in werking kan treden.

- *ActiZ vraagt u om het Wetsvoorstel Domein Overstijgende Samenwerking controversieel te verklaren.*

Niet controversieel

1. Dichten salariskloof van zorgpersoneel

Het verhogen van de lonen voor zorgpersoneel is te belangrijk om controversieel te verklaren. Het CBS constateerde onlangs nog dat de achterstand van zorgsalarissen, ten opzichte van de overheid en de markt, groeit.⁴ De eerdere verhoging in 2021 was een eerste stap en werd gelijk verdeeld over alle zorgsectoren, maar heeft daardoor in de ouderenzorg relatief weinig effect gehad. Het bedrag moest in deze sector over meer mensen verdeeld worden. Recente verhogingen in de cao dempen de gestegen kosten van mensen voor huren, voeding en energie enigszins, maar zijn niet genoeg om de achterstand in te lopen. Om het salaris in de zorg concurrerend te laten zijn, is een extra investering vanuit het Rijk noodzakelijk.

- *ActiZ vraagt u om meer loonruimte voor zorgmedewerkers in de (ouderen)zorg.*

---

³ Wijziging van de Wlz, de Wfsv, de Wmg en Awb. In verband met de uitbreiding en verdere uitwerking van de bekostigingsmogelijkheden met middelen vanuit het Fonds langdurige zorg.

⁴ <https://www.zorgvisie.nl/loonachterstand-zorgpersoneel-juist-opgelopen-na-ser-advies/>

2. Doorgaan op ingeslagen weg

De beweging die is ingezet met het Integraal Zorgakkoord (IZA), de programma's Wonen, Zorg en Ondersteuning voor Ouderen (WOZO, ministerie van VWS) en Wonen en zorg voor ouderen (ministerie van BZK) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) moet voortduren. Zonder die beweging loopt de zorg – en zeker de ouderenzorg – vast. Dat is de nadrukkelijke oproep van ActiZ. Uiteraard zijn er aanpassingen nodig om de uitvoering van de akkoorden succesvol te laten verlopen. Zo heeft ActiZ grote zorg over het gebrek aan een integrale aanpak en is er nog veel onduidelijk over de (financiële) uitwerking, maar het controversieel verklaren van deze akkoorden en programma's zou een te grote vertraging betekenen op het anticiperen op de vergrijzende samenleving. Het blijft bijvoorbeeld van het grootste belang dat er meer seniorenhuisvesting komt (BZK), dat de eerstelijnszorg versterkt wordt (IZA) en dat ouderen vaardigheden aangeleerd krijgen om zelfstandig te blijven (WOZO).

- *ActiZ vraagt u om het IZA en de programma's WOZO en GALA (VWS) en Wonen en zorg voor Ouderen (BZK) niet controversieel te verklaren.*

Contact

Voor meer informatie of vragen, neemt u contact op met ActiZ:

Olfert Koning (o.koning@actiz.nl / 06-2902 0035), coördinator public affairs ActiZ of Frank Hagelstein (f.hagelstein@actiz.nl / 06-1503 0610), manager wonen-zorg, arbeid.